

ЦОН НЕЗБИТ УНИВЕРЗИТЕТ
ФАКУЛТЕТ ЗА ПОСЛОВНЕ СТУДИЈЕ
БЕОГРАД

ЗАВРШНИ РАД НА СТУДИЈАМА ТРЕЋЕГ *ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА*
СТЕПЕНА

На основу одлуке Наставно-научног већа од _____, пошто смо проучили пријаву
теме за израду Докторске дисертације _____ под називом:

**Улога јединица локалне самоуправе у стварању инвестиционог амбијента -
компаративна анализа руралних простора Републике Србије и Републике Хрватске**

кандидата: _____ **Драган Докић** _____ подносимо следећи:
(звање, име и презиме кандидата)

РЕФЕРАТ

1. Основни подаци о кандидату

(Оцена подобности кандидата и научне заснованости теме докторске дисертације, магистарског рада, односно уметничког пројекта)

Драган Докић је рођен 21.06.1979. године у Осијеку. Основне студије, смера финансијски, банкарски и берзански менаџмент завршио на Факултету за менаџмент Зајечар Мегатренд универзитета у новембру 2006. године, те стекао звање *дипломирани економиста*. Мастер студије, смера стратегијски маркетинг завршио на Факултету за менаџмент Зајечар Мегатренд универзитета у септембру 2008. године, те стекао звање *дипломирани менаџер - мастер*. Докторске студије уписује школске 2010/2011. године које је одслушао и до јуна 2013. године положио све испите. Пријаву теме за израду докторске дисертације под називом: *Улога јединица локалне самоуправе у стварању инвестиционог амбијента - компаративна анализа руралних простора Републике Србије и Републике Хрватске* поднео је у октобру 2013. године. Због промене ментора други пут је поднео Пријаву теме за израду докторске дисертације под истим називом 2015. године, која је одобрена.

Од 2003. године па до данас запослен је у Општини Ердут на радном месту стручни сарадник за комуналне послове. Од 2008. године до 2010. године вршио је функцију директора Предузетничко-развојног центра Општине Ердут. Актер је у реализацији пројекта PHARE 2006 финансираног од стране Европске Уније под називом „Управљање отпадом у Општини Ердут успоставом мреже Зелених отока“.

Кандидат је објавио следеће радове:

- M24: Зборник Матице српске за друштвене науке, бр. 152 (3/2015), на тему „Дејство инвестиција на буџетске приходе јединица локалне самоуправе: пример руралних општина Републике Србије и Републике Хрватске“, страна 571 до 584.

- М33: саопштење са међународног скупа, мај 2010. године, „Могућности и перспективе примене концепта раног упозоравања у суочавању с пословним ризицима на примеру Винарије Ердуг“, Универзитет Велика Горица, (коаутор са В. Радун), штампано у целини у Зборнику радова треће међународне конференције „Дани кризног управљања“, страна 698 до 718 и

- М63: саопштење са скупа националног значаја, октобар 2010. године, - „Електронско студирање у функцији афирмације образовања за студенте са удаљених подручја земље“, Универзитет Метрополитан Београд, (коаутор са В. Радун и И. Николић), штампано у целини у Зборнику радова са националне конференције „Електронско учење на путу ка друштву знања“, страна 152 до 157.

Ожењен је супругом Драганом, отац кћерки Исидоре и Миње.

2. Предмет и циљ докторске дисертације

(Показати да је реч о оригиналној идеји, значајној за развој научне или уметничке области, њихову примену и развој научне мисли или уметности)

У дисертацији под насловом *Улога јединица локалне самоуправе у стварању инвестиционог амбијента - компаративна анализа руралних простора Републике Србије и Републике Хрватске* изложен је економски значај инвестирања у руралне просторе Републике Србије и Републике Хрватске. Инвестиције у јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: ЈЛС) су предмет бројних истраживања у многим државама и то кроз проучавање модела регионалног и локалног развоја. Овом подручју је посвећена релативно мала пажња у научним круговима Републике Србије и Републике Хрватске. У вези са наведеним, у дисертацији је кандидат пошао од оригиналне идеје да се формулише примењив модел за привлачење инвестиција у локалне самоуправе.

Кандидат посматра инвестиције као сврсисходне само ако воде локалном развоју, а тиме придонесе и економском развоју ширег простора. Кандидат наглашава да је процес инвестирања у ЈЛС комплексан, јер захтева претходну студиозну припрему у области управљања људским ресурсима у непрофитним организацијама, менаџменту и стратешком менаџменту. Управо стога је важно нагласити постојање синергије између науке, привреде и јавног сектора. Имајући у виду наведено и стратешки оквир научног развоја руралног простора, кандидат се приликом израде дисертације посветио истраживању економских индикатора у управљању инвестицијама у ЈЛС, примењујући компаративну анализу.

Кандидат наглашава да је неопходна имплементација стратешког концепта у делокруг рада ЈЛС ради изналажења адекватног модела привлачења инвестиција. Проблем регионалног развоја, питања регионалног раста и регионалних неједнакости, годинама привлаче пажњу економских истраживача који указују на повезаност инвестиција са растом производње, извоза, запослености и прихода. У истраживању кандидат полази од законске регулативе која омогућава дефинисање локалне инвестиционе политике усмерене на побољшање пословне климе и поспешивања прилива инвестиција.

Тема истраживања је посебно актуелна у време светске економске кризе, па је у складу са наведеним, кандидат је дефинисао период истраживања на период 2008.- 2015. година. Током 2008. године у свету и у региону је наступила економска криза која је узроковала пад привредних активности. Ефекат негативних утицаја нарочито су осетиле руралне општине Републике Србије и Републике Хрватске. У истраживању савремених токова управљања инвестицијама и њиховом привлачењу у ЈЛС кандидат је обухватио општине: Апатин, Сомбор, Озаци, Врбас, Инђију, Вуковар, Осиек Славонски Брод, Ердут и Хатзендорф. Разлог избора ових општина је њихова географска, демографска, и привредна сличност, али такође и различитост у организационом смислу.

Кандидат је у истраживању пошао од примене економских алата и анализе тржишта које утичу на привлачење јавних и приватних инвестиција. Компаративну анализу инвестирања са становишта могућности инвестирања и препрека за инвестирање је обавио за посматране општине у дефинисаном периоду (2008. – 2015. године).

Кандидат је анализирао четири групе активности које су у делокругу рада ЈЛС. Прва група се односи на израду планске документације и успостављање адекватне понуде земљишта потенцијалним инвеститорима. Активности везане за понуду грађевинског земљишта пословним субјектима и одређивање његове намене захтевају усресређеност, посвећеност, знање и напор свих запослених у општинама. Друга група се односи на поједностављивање административних процедура и увођење ефикаснијег начина пословања. ЈЛС у оквиру својих надлежности доносе одлуке које морају бити флексибилне, транспарентне и прихватљиве за инвеститоре. Трећа група се односи на проактиван став локалних власти према инвестицијама. Дефинисање економског развоја као приоритет, позиционира ЈЛС на тржишту, чиме оне постају равноправан конкуренти осталим општинама. Четврта група активности подразумева друштвено одговорно понашање локалне власти према својој заједници. Јасно дефинисан концепт друштвене одговорности произлази из менаџерских одлука које морају бити комплементарне са очекивањима интересних група. ЈЛС треба да буду одговорне према друштву и окружењу у којем делују.

Постављени циљ истраживања докторске дисертације је остварен. Кроз компаративну анализу су сагледани и презентовани савремени токови у управљању инвестицијама у ЈЛС, нарочито са становишта улоге саме општине; нивоа и тренда инвестиција у посматраним општинама; улоге ЈЛС у стимулисању инвестирања кроз локалну инвестициону политику; ефеката инвестиција мерених односом њиховог нивоа са обимом прихода у буџету ЈЛС; улоге запослених и њиховом односу према инвестицијама и важности примене стратешког концепта. С обзиром на очити недостатак системских истраживања у подручју привлачења инвестиција у ЈЛС, истраживање је имало за циљ да поред упоређивања динамике регионалних разлика, укаже и на кључне факторе за привлачење инвестиција.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Главна хипотеза која је постављена у дисертацији: „Што више јединице локалне самоуправе јачају своје људске, финансијске, економске и инфраструктурне капацитете то ће остварити већи прилив и жељену структуру инвестиција“, је потврђена.

Адекватно управљање материјалним средствима, заступљеност концепта целоживотног образовања и имплементација система квалитета у свакодневно пословање ЈЛС придоноси привредном расту у ЈЛС, а самим тим и њеној бољој позицији на тржишту. У истраживању је стављен акценат на оне мере које закон допушта да се примене у јавној управи. Увођењем концепта целоживотног образовања и система квалитета омогућено је ЈЛС да своје пословање подигну на виши ниво, те да остваре већи ефекат задовољства свих интересних група са којима ЈЛС сарађују.

Прва помоћна хипотеза, која гласи: „Да би јединице локалне самоуправе привукле инвеститоре морају претходно дефинисати просторни план за своје подручје“, је потврђена.

Резултати истраживања показују да су оне општине које су имале припремљене просторне планове, израђене на развојним основама, у тржишно бољој позицији. Такође, треба нагласити да европски развојни програми (IPARD, SAPARD и сл.) омогућавају ЈЛС да у своја подручја могу привући средства намењена локалном развоју, уз услов да имају решене просторно планске документације, брзе и поједностављене процедуре за издавање грађевинских дозвола, да су локацијски услови изградње прилагођени реалним оквирима и сл.

Друга помоћна хипотеза, која гласи: „Износ и структура инвестиција, директно зависе од одабране стратегије развоја јединице локалне самоуправе“, је делимично потврђена. Из резултата приказаних у истраживању види се да су за локалне управе најважнија израда стратешких акционих планова за привлачење инвестиција са јасно дефинисаним циљевима и приоритетима. Резултати у раду су показали да инвестиције у пракси не морају да се поклапају са одабраном локалном стратегијом.

Трећа помоћна хипотеза, која гласи: „Што је већи износ инвестиција већи су и приходи у буџету јединице локалне самоуправе“, је потврђена. На основу извршени прорачуна регресије у емпиријском делу рада је видљиво да су општински приходи зависни од обима инвестиција, односно да инвестиције узрокују раст општинских прихода. Конкретно, пораст инвестиција од 1,00 доприноси расту текућих прихода општина у вредности 1,32.

Четврта помоћна хипотеза, која гласи „Најважнији фактор за привлачење инвестиција на нивоу јединице локалне самоуправе су добро обучени и мотивисани запослени у јединицама локалне самоуправе“, је потврђена. Кроз истраживање које је спроведено у области целоживотног образовања показало се да ЈЛС које поседују стручан и компетентан кадар, поседују и људски капитал који им омогућава боље тржишне резултате.

4. Кратак опис садржаја рада

Израду дисертације под насловом „Улога јединица локалне самоуправе у стварању подстицајног инвестиционог амбијента - компаративна анализа руралних простора Републике Србије и Републике Хрватске“ кандидат је завршио у фебруару месецу 2016. године. Дисертација је обима 214 страна. У дисертацији је коришћено 96 извора литературе, углавном на енглеском, српском и хрватском језику. У раду је израђено 46 табела, 25 графикона и 19 слика. У циљу обраде резултата истраживања коришћено је 19 формула. Прорачуни су рађени програмским алатом Excel који је прилог дисертацији.

Докторска дисертација, поред обавезних елемената (насловне стране, апстракта на српском и енглеском језику, садржаја и увода на почетку рада, резултата истраживања, закључка, списка литературе са прегледом табела и слика на крају рада), садржи и неколико груписаних целина-делова.

У уводном делу рада представљен је предмет, циљ и методе истраживања. Такође, постављене су хипотезе рада које су тестиране у раду кроз призму кориштених метода.

У другом делу рада описан је теоретски оквир истраживања. То су приступи усмерени на привлачење инвестиција, теоретски модели раста, стратешки приступ усмерен на стварање подстицајног инвестиционг амбијента, као и утицај инвестиција на економски раст.

У трећем поглављу обрађен је рурални простор Републике Србије и Републике Хрватске, израђена SWOT и PESTLE анализа, HDI анализа, анализирана тренутна тржишна позиција и досадашњи постигнути резултати. Посебан осврт у овом делу усмерен је на примењивање концепта организације која учи. У овом поглављу направљена је компарација величине и динамике локалних разлика између посматраних ЈЛС са посебним нагласком на процену привредне ситуације у општинама, те анализиране локалне разлике према инвестицијама и стратешкој орјентацији.

У четвртом делу представљен је и анализирати законодавни оквир у две државе, с посебним освртом на могућност доношења и примене регионалних и локалних прописа који су подстицајни фактор за инвестирање. Анализирани су и тржишни индикатори препоручени од стране Светске банке и Светског економског форума који имају утицаја на привлачење инвестиција у локалне заједнице.

У петом поглављу презентирани су резултати истраживања. Истраживање је спроведено путем упитника који је електронски одаслан општинама. Упитник је прилог дисертације. У истраживању је учествовало укупно деветнаест руралних општина и то из Републике Србије, Републике Хрватске и Републике Аустрије. Акценат у истраживању је стављен на пет области: имплементација стратешког концепта у ЈЛС, просторно планирање, имплементација система квалитета у ЈЛС, управљање буџетом ЈЛС и организационо учење. Добијени подаци су представљени табеларно и графички. Статистичким прорачунима аритметичке средине, стандардне девијације, корелације, регресије и линеарног тренда представљен је однос међу истраживаним појавама, о чему су донети закључци.

У последњем шестом делу рада – закључку су наведени резултати који потврђују постављене хипотезе, предуслови који омогућавају утврђивање ефективности и ефикасности инвестиција у ЈЛС и слична подручја у којима се отвара могућност даљег истраживања у којима дисертација даје научни допринос.

5. Остварени резултати и научни допринос

(Конкретно навести допринос научној, стручној или уметничкој области)

Допринос докторске дисертације под називом „Улога јединица локалне самоуправе у стварању инвестиционог амбијента - компаративна анализа руралних простора Републике Србије и Републике Хрватске“ се огледа у указивању на значај инвестирања у руралне просторе Републике Србије и Републике Хрватске, како би се омогућио равномеран економски развој свих делова државе. Имајући у виду да је развојном стратегијом две државе предвиђено да ЈЛС спроводе властиту инвестициону политику, уз обавезу стављања ресурса и инфраструктуре на располагање привредним актерима, то се додатно оправдава тема ове дисертације.

Извршено истраживање омогућава обухватно сагледавање стања и обима инвестиција у одабраним ЈЛС у две државе, као и проблема са којима се инвеститори суочавају, те се дају одређени предлози за унапређење инвестиционе климе. Истраживањем је потврђено да у савременим условима пословања значајну улогу има како приватни тако и јавни сектор, односно партнерство ова два сектора. Јавни сектор поставља законодавни и стратешки оквир, а приватни сектор води рачуна о комерцијалним аспектима, тако да је јавно-приватно партнерство нужно за већи прилив инвестиција у ЈЛС.

Резултати истраживања су значајни и за развој адекватног модела привлачења инвестиција у ЈЛС, с обзиром да су инвестиције и подршка државе кроз националне програме и пројекте врло важни за развој општина.

Докторска дисертација дала је потврду да су успешније и развијеније оне општине у којима постоји синергија између науке, привреде и јавног сектора, односно да су интеракција и партнерство свих учесника кључни за ефикасно управљање инвестицијама.

Дисертација доприноси и проширењу научних сазнања, јер је у Републици Србији и Републици Хрватској, мало стручних и научних радова са акцентом на привлачење инвестиција у ЈЛС, а поготово кроз упоредну анализу ЈЛС у две државе.

1. Закључак

(сходно захтевима постављеним у упутству за израду завршних радова на студијама другог и трећег степена предложити прихватање теме и ментора)

Имајући у виду све наведено, Комисија коју је формирало Научно-наставно веће Факултета за пословне студије, сматра да је дисертација урађена према одобреној пријави, да представља оригинално и самостално истраживачко и научно дело кандидата, те да су се стекли услови за њену јавну одбрану, па Комисија предлаже Научно-наставном већу Факултета за пословне студије да одобри јавну одбрану докторске дисертације под насловом „Улога јединица локалне самоуправе у стварању инвестиционог амбијента - компаративна анализа руралних простора Републике Србије и Републике Хрватске“ кандидата Драгана Докић

Место и датум:
Београд, 31.03.2016

Чланови Комисије

1. Проф. др. Предраг Капор, ментор
Факултет за пословне студије

---

2. Проф.др Владимир Вучковић, члан
Факултет за међународну економију

---

3. Проф.др Маријана Љубић, члан
Факултет за пословне студије
